

סיור בסידור - חלק א'

ספר התפילות של העם היהודי מכונה "סידור תפילה" או בקיצור "סידור".
מה אנחנו יודעים על תוכנו של הסידור?
הכינוי "סידור" רומז למהותו של הספר - אכן אפשר למצוא בו את כל התפילות לפי סדרן.
האם אתם יודעים לפי אילו נושאים הוא "מסודר"?

נועה: יונתן, אני רואה שהפעם אתה עושה שיעורי בית ברצינות. כבר עשרים דקות אתה מדפדף בסידור - אולי תספר לי מה מצאת שם?

יונתן: לטעמי זה מצחיק לקרוא לספר הזה "סידור"... אני הייתי קורא לו "בילגון"...

נועה: לפי תוכן העניינים נראה שהספר הזה מסודר דווקא, יש בו "פרקים" ו"פרקי משנה", מה צריך יותר?

יונתן: גם אני חשבתי כך, אבל כל פרק הוא באורך אחר, ויש בו תפילות אחרות לגמרי. בכל מקרה, אני לא מוצא את ידיי ואת רגליי.

נועה: יש לי תחושה שזה פשוט עניין של זמן. אני מציעה שבמקום לדפדף נלך שלב-שלב. מה דעתך להתחיל בתוכן העניינים ולהתקדם משם הלאה?

יונתן: אוף, מעשית שכמוך! אבל הפעם אני מסכים אתך... בואי נצא לדרך!

1

מה בסידור?

לפניכם תוכן עניינים של סידור.
עיינו בו ומלאו את המשימות
שאחריו:

שער המועדים

סדר הלל לראש חודש ולחגים
חודש אלול ועשרת ימי תשובה
ראש השנה
יום הכיפורים
סוכות
שמחת תורה
חנוכה
ט"ו בשבט
פורים
פסח
ספירת העומר
יום הזיכרון לשואה ולגבורה
יום הזיכרון לחללי מערכות
ישראל ופעולות האיבה
יום העצמאות
שבועות
ימי צום ואבל

שער מעגל החיים

ברכות הנישואין
סדר ברית מילה
סדר פדיון הבן
אבלות

שער היום

תפילת שחרית

- ברכות השחר
- פסוקי דזמרה
- קריאת שמע וברכותיה
- תפילת העמידה
- קריאת התורה
- סיום התפילה

ברכות

- ברכות הנהנין
- ברכות שבה, הודיה ובקשה
- ברכות המצוות
- תפילת מנחה
- תפילת ערבית
- קריאת שמע על המיטה

שער השבת

הדלקת נרות
קבלת שבת
סדר ליל שבת
תפילת יום השבת
קידוש ליום השבת
זמירות לשבת
סדר הברלה

1 הביאו דוגמה לתפילה שאומרים פחות מפעם בשנה.

2 הביאו דוגמה לתפילה שאומרים פעם בשנה.

3 הביאו דוגמה לתפילה שאומרים פעם בחודש.

4 הביאו דוגמה לתפילה שאומרים פעם בשבוע.

5 הביאו דוגמה לתפילה שאומרים פעם ביום.

6 האם מצאתם "סדר" שהתפילות השונות מסודרות על פי? אם כן, מהו?

בפעילויות הבאות "נסייר" בחלקיו השונים של הסידור ובכל חלק "שנבקר" בו נחפש את הנושא העיקרי.

2

שער היום - תפילת שחרית

הסתכלו בתוכן העניינים של הסידור.
בשער היום שתי קבוצות של תפילות: "תפילת שחרית" ו"ברכות".

נפתח בקבוצה הראשונה: תפילת שחרית

משימה

תחילה נכיר את תפילת הבוקר, תפילת "שחרית", הנאמרת בכל יום. בתפילה זו כמה חלקים, תוכלו למצוא אותם בתוכן העניינים.

<p>שער היום תפילת שחרית</p> <ul style="list-style-type: none"> - ברכות השחר - פסוקי דזמרה - קריאת שמע וברכותיה - תפילת העמידה - קריאת התורה - סיום התפילה <p>ברכות</p> <ul style="list-style-type: none"> - ברכות הנהנין - ברכות שבת, הודיה ובקשה - ברכות המצוות - תפילת מנחה - תפילת ערבית - קריאת שמע על המיטה <p>שער השבת</p> <ul style="list-style-type: none"> - הולקת נרות - קבלת שבת - סדר ליל שבת - תפילת יום השבת - קידוש ליום השבת - זמירות לשבת - סדר הברילה 	<p>שער המועדים</p> <ul style="list-style-type: none"> סדר הלל לראש חודש ולהגים חודש אלול ועשרת ימי תשובה ראש השנה יום הכיפורים סוכות שמחת תורה חנוכה ט"ו בשבט פורים פסח ספירת העומר יום הויכרון לשואה ולגבורה יום הויכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה יום העצמאות שבועות ימי צום ואבל <p>שער מעגל החיים</p> <ul style="list-style-type: none"> ברכות הנישואין סדר ברית מילה סדר פדיון הבן אבלות
--	--

בפעילות שלפניכם קטעים מכמה תפילות שבתפילת שחרית, וכן הסבר קצר על משמעותו של כל חלק בתפילה. קראו את הקטעים וענו על השאלות.

באלג צו הקאצ של פסוקי דזמרה, וכיזי מקרא את קריאת שמע.

ב. קריאת שמע וברכותיה

קעת הגענו לאחד החלקים החשובים בתפילת שחרית: קריאת שמע. לפני קריאת שמע וגם לאחריה מברכים את האל כמה ברכות. הנה קטע קטן מאחת הברכות האלה:

המאיר לארץ ולדברים עליה ברחמים.
ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית.

שאלת אתגר: הברכה שהבאנו נאמרת לפני קריאת שמע רק בתפילת שחרית. נסו לנחש לפי תוכנה מה הקשר שלה לתפילת הבוקר.

קריאת שמע עצמה היא:

שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

שאלת אתגר: באילו הזדמנויות נוספות אומרים תפילה זו?

א. ברכות השחר

פותחים את היום בתודה ובברכות שבת אלוהים. לפניכם שני קטעים מהתפילות שאומרים כשקמים בבוקר:

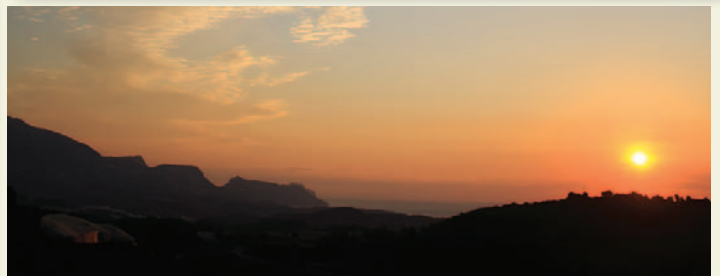
מוֹדָה / מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֵלֶךְ חַי וְקַיִם
שֶׁהַחַזְרַת בֵּי נִשְׁמַתִּי בְּחַמְלָה, רַבָּה אֲמוּנָתְךָ.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֵלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר נָתַן לְשִׁכּוֹי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה.

1 על מה מודים לאלוהים בתפילת "מודה אני"? (רמז: חפשו בפרק 2, עמ' 31)

2 על מה משבחים את אלוהים בברכה "[...] אֲשֶׁר נָתַן לְשִׁכּוֹי בִּינָה [...]"] (רמז: חפשו מהו "שִׁכּוֹי"?)

שאלת אתגר: מה הקשר בין שתי התפילות האלה?

ג. תפילת העמידה

תפילת העמידה היא התפילה המרכזית בשלוש תפילות היום (שחרית, מנחה וערבית). עיקרה של תפילת העמידה הן 13 בקשות בנושאים החשובים לאדם הפרטי וגם לעם כולו. לפניכם שלוש מהבקשות:

חַנְּנוּ מֵאֵתְךָ חֲכָמָה בֵּינָה וְדַעַת.

רַפְּאֵנוּ ה' וְנִרְפָּא.

בְּרַךְ עָלֵינוּ, ה' אֱלֹהֵינוּ, אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִיְּנֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה.

● באילו נושאים עוסקות הבקשות האלה?

שאלת אתגר: נסו לנחש אילו עוד דברים מבקשים בתפילת העמידה (רמז: הסתכלו בפרק 5, עמ' 52-53)

ד. קריאת התורה

ביום שני וביום חמישי בבוקר, בשבת ובחגים, לאחר "תפילת העמידה", מוציאים מארון הקודש ספר תורה וקוראים בו. לפני הקריאה ואחריה מברכים ברכות מיוחדות. הנה שתיים מהברכות:

כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְדִבְרֵי ה' מִירוּשָׁלַיִם.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [...]

1 איזו משתי הברכות האלה נאמרת כאשר מוציאים את ספר התורה מארון הקודש? איזו מילה בנוסח הברכה עזרה לכם לענות לשאלה זו?

2 איזו משתי הברכות האלה נאמרת לאחר הקריאה בתורה, כאשר מרימים את ספר התורה ומראים אותו לקהל? מה עזר לכם לענות לשאלה זו?

לידיעתכם!

נוסף על תפילת שחרית, מתפללים בכל יום עוד שתי תפילות: תפילת מנחה הנאמרת בצהריים ותפילת ערבית, או מעריב, הנאמרת בערב. במרכזן של שלוש התפילות האלה עומדת תפילת העמידה, אך לפנייה ואחריה אומרים בכל תפילה ביום קטעי תפילה אחרים.

שאלת אתגר: נסו לשער אילו מקטעי התפילה שפגשתם בפעילות זו (ומובאים שוב להלן) אינם נאמרים במנחה ובערבית.

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים.
ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית.

זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל [...]

רפאנו ה' ונרפא.

מודה / מודה אני לפניך מלך חי וקים
שהחזרת בי נשמתו בחמלה, רבה אמונתך.

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם.
אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה.